
Y CYNGOR DYDD IAU, 4 MAWRTH 2021

Yn bresennol: Y Cynghorydd Edgar Wyn Owen (Cadeirydd);
Y Cynghorydd Simon Glyn (Is-gadeirydd).

Y Cynghorwyr:- Craig ab Iago, Menna Baines, Freya Bentham, Dylan Bullard, Stephen Churchman, Steve Collings, Annwen Daniels, R.Glyn Daniels, Anwen Davies, Elwyn Edwards, Alan Jones Evans, Aled Evans, Dylan Fernley, Peter Antony Garlick, Gareth Wyn Griffith, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Annwen Hughes, John Brynmor Hughes, Louise Hughes, R.Medwyn Hughes, Judith Humphreys, Nia Jeffreys, Peredur Jenkins, Aeron M.Jones, Aled Wyn Jones, Anne Lloyd Jones, Berwyn Parry Jones, Elin Walker Jones, Elwyn Jones, Eric Merfyn Jones, Gareth Tudor Morris Jones, Huw Wyn Jones, Keith Jones, Kevin Morris Jones, Sion Wyn Jones, Eryl Jones-Williams, Cai Larsen, Beth Lawton, Dilwyn Lloyd, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan, Linda Morgan, Dafydd Owen, Dewi Owen, W.Roy Owen, Jason Parry, Rheinallt Puw, Peter Read, Dewi Wyn Roberts, Elfed P.Roberts, John Pughe Roberts, Mair Rowlands, Paul Rowlinson, Angela Russell, Dyfrig Siencyn, Mike Stevens, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Hefin Underwood, Catrin Wager, Cemlyn Williams, Eirwyn Williams, Elfed Williams, Gareth Williams, Gethin Glyn Williams, Gruffydd Williams ac Owain Williams.

Swyddogion:

Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Iwan Evans (Pennaeth Gwasanaeth Cyfreithiol / Swyddog Monitro), Geraint Owen (Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol / Pennaeth Gwasanaeth Democratiaeth), Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr – Corfforaethol), Vera Jones (Rheolwr Democratiaeth ac Iaith) ac Eirian Roberts (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

Hefyd yn bresennol:

Dafydd Gibbard (Pennaeth Tai ac Eiddo) a Dewi Morgan (Pennaeth Cynorthwyol – Refeniw a Risg) (ar gyfer eitem 8), Eurig Huw Williams (Rheolwr Gwasanaethau Ymgynghorol Adnoddau Dynol) (ar gyfer eitem 9), Dewi Jones (Rheolwr Gwasanaeth Cefnogi Busnes y Cyngor) (ar gyfer eitem 10) a Ffion Madog Evans (Uwch Reolwr Cyllid) (ar gyfer eitem 11).

1. YMDDIHEURIADAU

Y Cynghorwyr Nigel Pickavance a Gareth A.Roberts.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r Cyngor a gynhaliwyd ar 3 Rhagfyr, 2020 fel rhai cywir.

3. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Roedd yr aelodau wedi derbyn nodyn briffio ymlaen llaw gan y Swyddog Monitro ynglŷn ag eitem 8 ar y rhaglen – Treth Cyngor: Hawl Disgresiwn i Ganiatáu Disgowntiau a / neu Godi Premiwm 2021/22.

Datganodd yr aelodau canlynol fuddiant personol yn eitem 8 ar y rhaglen – Treth Cyngor: Hawl Disgresiwn i Ganiatáu Disgowntiau a / neu Godi Premiwm 2021/22:-

- Y Cynghorydd Aled Wyn Jones oherwydd bod teulu agos yn berchnogion ail gartref a thai gwyliau yng Ngwynedd.
- Y Cynghorydd Elfed Roberts oherwydd bod cyswllt agos iddo yn talu'r dreth ar ail gartref.
- Y Cynghorydd Menna Baines oherwydd ei bod yn gydberchennog ar dŷ gwag.
- Y Cynghorydd Gethin Glyn Williams oherwydd bod gan gysylltiadau agos iddo dai gwag ac ail gartrefi.
- Y Cynghorydd Angela Russell oherwydd ei bod yn berchen ar ail gartref.
- Y Cynghorydd Linda Morgan oherwydd bod ganddi deulu sy'n berchen ar ail gartref a chyswllt gyda rhywun sy'n talu'r premiwm.
- Y Cynghorydd Anwen Daniels oherwydd bod gan deulu agos iddi ail gartref yn ei ward.
- Y Cynghorydd Peredur Jenkins oherwydd ei fod wedi cofrestru mewn dau gartref, sef Hafod a'r Hendre.
- Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn oherwydd bod ganddo gyswllt agos â rhywun sy'n talu'r premiwm ail gartref ac eiddo gwag.
- Y Cynghorydd Dewi Roberts oherwydd bod ganddo gyswllt agos â rhywun sydd ag ail gartref.

Roedd yr aelodau o'r farn eu bod yn fuddiannau oedd yn rhagfarnu a gadawsant y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem.

Datganodd y Swyddog Monitro fuddiant personol yn eitem 9 - Adolygiad Blynyddol – Polisi Tâl y Cyngor 2021/22 - ar ran y prif swyddogion oedd yn bresennol, gan fod yr adroddiad yn ymwneud â'u cyflogau.

Ynghyd â'r Cyfarwyddwr Corfforaethol, Y Pennaeth Cyllid a'r Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol, gadawodd y Swyddog Monitro'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem.

4. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

Cydymdeimlwyd â theulu Lucille Hughes, cyn Bennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Cyngor Sir Gwynedd a fu farw'n ddiweddar.

Rhoddodd y Prif Weithredwr deyrnged i Gwenan Parry, cyn Bennaeth Gofal Cwsmer, a chyn Bennaeth Oedolion Iechyd a Llesiant y Cyngor, a fu farw'n ddiweddar, a mynegodd ei gydymdeimlad dwysaf â'i theulu yn eu profedigaeth.

Rhoddwyd teyrnged i'r diweddar John B.Jenkins gan y Cynghorydd Owain Williams.

Nodwyd hefyd bod y Cyngor yn dymuno cofio am bawb o fewn cymunedau'r sir oedd wedi colli anwyliaid yn ddiweddar.

Ymdawelodd y Cyngor fel arwydd o barch a choffadwriaeth.

Croesawyd y Cynghorydd Alwyn Gruffydd i'r cyfarfod yn dilyn anhwylder diweddar.

Nodwyd, i ddathlu Diwrnod Rhyngwladol y Merched ar 8 Mawrth, bod y Cyngor yn bwriadu lansio tudalen ar fewnrwyd y Cyngor, sy'n rhan o waith y Grŵp Prosiect Merched Mewn Arweinyddiaeth, lle byddai gwybodaeth berthnasol am y pwnc yn cael ei rannu gyda staff y Cyngor. Byddai Morwena Edwards, Cyfarwyddwr Corfforaethol, yn gwneud fideo i bwysleisio pwysigrwyd y dyddiad, a byddai'r Tîm Cyfathrebu yn cylchredeg fideo i ddathlu cyflawniadau merched adnabyddus o'r sir.

Nodwyd y byddai'r Cyngor yn dathlu ei ben-blwydd yn bump ar hugain oed ddechrau mis Ebrill, ac yn ystod y cyfnod hwnnw, bu'n ffodus iawn i gael tri Phrif Weithredwr dawnus, sef Geraint R. Jones, Harry Thomas, a Dilwyn Williams, y Prif Weithredwr presennol. Ond gyda Mr Williams wedi datgan ei fwriad i ymddeol, byddai'r Cyngor yn symud ymlaen i'r pum mlynedd ar hugain nesaf, dan arweiniad Prif Weithredwr newydd.

Rhoddodd yr Arweinydd air o ddiolch i Dilwyn Williams, ar ran yr holl aelodau, am ei wasanaeth ar hyd y blynyddoedd, a dymunwyd iddo bob hapusrwydd ar ei ymddeoliad.

5. GOHEBIAETH, CYFATHREBIADAU, NEU FUSNES ARALL

Dim i'w nodi.

6. MATERION BRYD

Dim i'w nodi.

7. CWESTIYNAU

Ni dderbyniwyd unrhyw gwestiynau.

8. TRETHER CYNGOR: HAWL DISGRESIWN I GANIATÁU DISGOWNTIAU A / NEU GODI PREMIWM 2021/22

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Cyllid, y Cynghorydd Ioan Thomas, adroddiad yn gofyn i'r Cyngor am gadarnhad ffurfiol am 2021/22 i beidio caniatáu disgownt i ail gartrefi a pheidio caniatáu disgownt ar anheddau gwag, ac i godi Premiwm o 100% ar eiddo perthnasol o'r fath.

Manylodd y Pennaeth Cyllid Cynorthwyol (Refeniw a Risg) ar ganlyniadau'r ymgynghoriad cyhoeddus ar y cynnydd i gynyddu'r Premiwm ar ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor i hyd at 100% ar gyfer blwyddyn ariannol 2021/22, ynghyd â'r gofynion cyfreithiol. Tynnwyd sylw ganddo hefyd at bwysigrwydd yr Asesiad Ardrawiad Cydraddoldeb, ac atgoffwyd yr aelodau fod rhaid iddynt ei ystyried wrth ddod i benderfyniad. Rhoddwyd esboniad ac arweiniad ar y canfyddiadau, gan dynnu sylw penodol at honiad y gall y bwriad wahaniaethu yn anuniongyrchol ar grwpiau gyda nodweddion gwarchoddedig, a'r angen i'r aelodau gydbwysu hyn wrth ddod eu penderfyniad.

Diolchwyd i aelodau o staff y Cyngor, o fwy nag un adran, am sicrhau llwyddiant yr ymgynghoriad cyhoeddus.

Nododd aelod, er y cytunai â barn y Cabinet fod pwysau cynyddol ar y stoc dai lleol a bod gan berchnogion tai gwyliau'r modd i dalu ychydig mwy, pryderai fod y bwriad i gynyddu argaeledd tai fforddiadwy drwy gynyddu'r Premiwm yn golygu bod y Cabinet wedi camddeall y sefyllfa. Roedd risg y byddai cynyddu'r Premiwm i 100% yn cymell hyd yn oed mwy o berchnogion ail gartrefi i drosglwyddo i'r Dreth Fusnes, a olygai golli'r tai hynny am byth, gan nad oedd yna bwerau i'w cael yn ôl i'r Dreth Ddomestig. Ni chredai fod Llywodraeth Cymru wedi gwneud digon ynglŷn â'r sefyllfa, a chredai y dylai fod yn ofynnol cael caniatâd cynllunio i drosi tai i'r Dreth Fusnes. Mynegodd ei bryder y byddai'r Cyngor yn colli llawer iawn o incwm yn y pen draw, ac roedd o'r farn ei bod yn gynamserol i gynyddu'r Premiwm i 100%, ac y byddai'n well aros i weld beth fyddai'r sefyllfa yn dilyn Etholiad Senedd Cymru ym mis Mai. Ar sail hynny, cynigiodd welliant i ymlynu at y drefn bresennol o godi Premiwm o 50% ar gyfer 2021/22, gan addasu ail a thrydedd pwynt bwled yr argymhelliad yn yr adroddiad fel a ganlyn:-

"Ar gyfer 2021/22, bod Cyngor Gwynedd yn:

- *Caniatáu DIM disgownt ac yn CODI PREMIWM O 50% ar ail gartrefi dosbarth B, yn unol ag Adran 12B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.*
- *Caniatáu DIM disgownt i gartrefi sydd wedi bod yn wag am 6 mis neu fwy ac yn CODI PREMIWM O 50% ar gartrefi sydd wedi bod yn wag am 12 mis neu fwy, yn unol ag Adran 12A o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.”*

Eiliwyd y gwelliant.

Yn ystod y drafodaeth ar y gwelliant, cefnogwyd y gwelliant gan aelodau ar y sail:-

- Mai twristiaeth yw un o brif gyflogwyr y sir, a byddai cynnydd pellach yn y Premiwm yn arwain at golli swyddi yn y maes twristiaeth.
- Bod busnesau'r sir ar eu gliniau yn sgil argyfwng y pandemig, a byddai cynyddu'r Premiwm yn arwain at fwy o galedi i berchnogion busnes, gan cynnwys crefftwyr lleol, siopau, tafarndai, bwytai, caffis, clybiau hwylio a golff ac atyniadau twristiaeth.
- Ein bod yn cosbi ein pobl ein hunain, o gofio bod rhai ail gartrefi ym mherchnogaeth pobl leol sydd wedi eu hetifeddu, neu wedi mynd i ffwrdd i weithio, ac yn dymuno dychwelyd i Wynedd i ymdeol.
- Mai'r Cymry sydd wedi gwerthu'r tai i bobl o'r tu allan, ond nad oedd disgwyl i unrhyw un werthu tŷ i berson lleol am bris is na phris y farchnad.
- Nad yw'r Cymry yn dymuno prynu tai sydd ymhell o'r pentrefi, a bod llawer o bobl ifanc yn awyddus i gael tŷ newydd modern.
- Bod y rheolau cynllunio yn atal pobl ifanc broffesiynol rhag adeiladu tai yn eu pentrefi eu hunain, ar sail eu maint, ac er bod modd i ffermwr addasu beudy i'w osod, ni chaiff ei roi yn dŷ parhaol i'w fab sy'n gweithio ar y fferm.
- Bod angen ail edrych ar y sefyllfa a pheidio rhuthro i gynyddu'r Premiwm ar adeg pam rydym yn ceisio dod allan o'r pandemig a chael busnesau yn ôl ar eu traed.
- Nad dyma'r adeg i gynyddu'r Premiwm, yn enwedig gan fod perchnogion ail-gartrefi ond wedi gallu defnyddio'u tai am 2-3 mis llynedd.
- Bod yna berygl y gallasai cynyddu'r Premiwm i 100% gael ei ddehongli fel bod y Cyngor yn wrth-dwristiaeth, a byddai goblygiadau hyn yn bellgyrhaeddol gan fod twristiaeth yn dod â chymaint o incwm i Wynedd.
- Dylid gadael y Premiwm ar y lefel bresennol o 50% am eleni, gan ail-edrych ar y sefyllfa ymhen blwyddyn, yn y gobaith y bydd sefyllfa'r pandemig wedi gwella erbyn hynny.
- Bod nifer y trosglwyddiadau i'r Dreth Fusnes wedi mwy na dyblu ers cyflwyno Premiwm o 50% yn 2016, a byddai'n siŵr o ddyblu eto os cynyddu'r Premiwm i 100%.
- Yn hytrach na chynyddu'r Premiwm, byddai'n well codi 1-2% ychwanegol ar y Dreth Gyngor, os yw'r arian yma am gael ei ddefnyddio i hwyluso mynediad pobl ifanc lleol i dai.
- Byddai'r 4,500 o ymatebwyr oedd yn gwrthwynebu codi'r Premiwm yn ymwybodol bod modd trosglwyddo i'r Dreth Fusnes gan fod y Cyngor yn trafod hynny.
- Bod y canfyddiad mai dieithriad cyfoethog sy'n berchen ar ail-gartrefi yn ymfflamychol ac yn gamarweiniol.
- Na welid sut y byddai cynyddu'r Premiwm yn helpu pobl leol sy'n methu fforddio tai, gan fod cyfartaledd pris tŷ yng Nghymru bellach yn £200,000.
- Gallai'r Cyngor golli'r arian mae'n bwriadu fuddsoddi yn y Strategaeth Dai wrth i fwy a mwy o berchnogion ail-gartrefi drosglwyddo i'r Dreth Fusnes.
- Bod pobl bellach wedi derbyn y cynnydd o 50%, a dylid aros gyda hynny.
- Os yw pobl yn cael trafferth cynnal ail-gartrefi a etifeddwyd ganddynt, dylent ystyried eu gwerthu.
- Bod agwedd Llywodraeth Cymru tuag at ail-gartrefi yn annerbyniol a'r Ddeddf Llesiant yn gwbl ddi-ystyr.

- Bod angen dwyn pwysau i wneud rhywbeth ynglŷn â'r nifer uchel o dai gwag yng Ngwynedd.
- Byddai cynyddu'r Premiwm yn creu risg y bydd perchnogion ail-gartrefi yn gwerthu eu tai, ac yn troi eu cefnau ar Wynedd yn gyfangwbl.
- Bydd busnesau Gwynedd angen arian yr ymwelwyr pan fydd hi'n ddiogel iddynt ddod yn ôl.
- Bod pobl yn cwestiynu beth oedd pwrpas cymryd rhan yn yr ymgynghoriad os oedd y Cyngor am ddiystyru'r ymatebion.

Gwrthwynebwyd y gwelliant gan aelodau eraill ar y sail:-

- Er y cydnabyddir y byddai cynyddu'r Premiwm i 100% yn golygu y byddai mwy o berchnogion yn trosglwyddo i'r Dreth Fusnes, rhaid blaenoriaethu pobl sy'n methu cael tŷ dros bobl sydd â mwy nag un tŷ.
- Y byddai codi'r Premiwm yn creu incwm i'r Cyngor helpu pobl ifanc a phobl ar incwm isel brynu cartrefi yn eu cymunedau eu hunain, a byddai hefyd yn arf i fynd i'r afael ag anghyfartaledd cymdeithasol o fewn Gwynedd.
- Y dylai'r disgresiwn i gynghorau godi Premiwm fod yn gyfrwng i'w cynorthwyo i adfer y defnydd o gartrefi gwag hirdymor, er mwyn darparu cartrefi diogel a fforddiadwy, a hefyd gynorthwyo cynghorau i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy a gwella cynladwyedd cymunedau lleol.
- Bod y £22.9m o Breimiwm Treth Cyngor y disgwylir ei gasglu dros gyfnod y cynllun yn cyfrannu at nifer o brosiectau i gefnogi pobl yng Ngwynedd fel rhan o'r Cynllun Gweithredu Tai arloesol, a bod potensial yma i ddenu mwy o arian er mwyn gwneud mwy i gartrefu trigolion y sir a dechrau dod i'r afael â'r argyfwng tai.
- Nad ymgais oedd yma i gosbi perchnogion ail-gartrefi, ond darparu gweledigaeth a chyflawni sefyllfa deg i bob un o drigolion Gwynedd. Felly byddai cael mwy o arian drwy'r dull yma yn gwneud mwy i gartrefu pobl Gwynedd a chynorthwyo'r Cyngor i leihau anghyfiawnder yn y sir.
- Bod dyletswydd ar y Cyngor dan y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i sicrhau cyfiawnder cymdeithasol, cymunedau ffyniannus a chynaliadwy, ac i sicrhau cartrefi diogel a fforddiadwy i'r trigolion ar draws Gwynedd. Gobeithid y byddai Llywodraeth Cymru yn ystyried eu cyfrifoldebau hwythau dan y Ddeddf yng nghyd-destun yr argyfwng ail-gartrefi, ac yn sicrhau cartrefi i bobl yn eu cymunedau.
- Bod adroddiad Dr Simon Brooks, a gomisiynwyd gan y Gweinidog Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg, yn gwneud 12 argymhelliad i Lywodraeth Cymru i fynd i'r afael â'r argyfwng ail-gartrefi. Un o'r argymhellion hynny oedd y dylai cynghorau sy'n canfod bod ail-gartrefi yn broblem gymdeithasol ddifrifol ddefnyddio eu grymoedd trethiannol yn llawn, gan godi Premiwm y Dreth Gyngor ar ail-gartrefi 100%.
- Er y cydnabyddid bod yna risg o ran y 'loophole', byddai'n fwy synhwyrol codi'r Premiwm, ac ar yr un pryd, gofyn i'r Llywodraeth fabwysiadu polisiau cyfochrog i geisio darbwylo perchnogion i beidio trosglwyddo eiddo o'r Dreth Ddomestig i'r Dreth Fusnes.
- Mai un datrysiad yn unig oedd cynyddu'r Premiwm i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy a gwella cynladwyedd cymunedau lleol, a bod angen edrych hefyd ar eithrio lletyau tymor byr rhag bod yn gymwys ar gyfer y rhyddhad trethi busnes bach, a hefyd newid y Ddeddf Gynllunio fel ei bod yn orfodol cael hawl cynllunio i drosi tŷ annedd yn dŷ haf, neu'n uned wyliau.
- O safbwynt polisi cyhoeddus, byddai'n fwy anodd newid deddfwriaeth gynllunio pe na byddem yn defnyddio'r grymoedd trethiannol sy'n bodoli ar hyn o bryd.
- Bod rhai gwrthwynebwyr yn dweud bod eu ail-gartref wedi bod yn y teulu ers cenedlaethau, a'u bod wedi arfer dod i Wynedd ar eu gwyliau. Er bod hynny'n drist, roedd y sefyllfa yn y wardiau unigol yn llawer mwy trist, gyda 3-4 cenhedlaeth yn

byw mewn tai hollol anaddas, oherwydd bod cyfran helaeth o'r stoc tai yn cael ei ddefnyddio gan bobl sydd â dau gartref.

- Y dylid pwysu ar y Llywodraeth i bennu uchafswm yr anheddau all fod yn ail-gartrefi mewn unrhyw gymuned.
- Nad oedd tai ar gael i bobl leol yn y pentrefi bellach gan fod pobl o'r tu allan yn eu prynu fel tai gwyliau.
- Bydd yr argyfwng tai wedi gwaethygu yn sgil y cynnydd diweddar mewn gweithio o gartref.
- Bod perchnogion tai gwyliau yn dueddol o wario yn yr archfarchnadoedd mawr cyn cyrraedd Gwynedd, yn hytrach na'u bod yn gwario'n lleol.
- Mai'r elfen bwysicaf oedd yr un oedd yn rhoi cyfle tecach i brynwyr tai tro cyntaf gystadlu yn y farchnad dai leol, sef y bobl hynny fyddai'n cyfrannu i'r economi 12 mis y flwyddyn. Dyma hefyd y bobl fyddai'n sicrhau parhad i'r strwythur cymunedol fu mor werthfawr i ni gynnal ein gilydd yn ystod y pandemig.
- Bod trwch perchnogion ail-gartrefi yn dymuno ymweld â chymunedau cytbwys ac iach, gyda siop, tafarn, caffi, ayb, ac felly'n fodlon cyfrannu er mwyn sicrhau bod pobl yn parhau i fyw yn eu cymunedau.
- Bod pobl leol, sydd wedi etifeddu ail-gartref, yn ei chael yn anodd talu morgais, ayb, ar eu tŷ cyntaf, tra ar yr un pryd yn adnewyddu'r ail dŷ.
- Bod dros 2000 ar y rhestr aros am dŷ cymdeithasol yng Ngwynedd a'r cyfartaledd amser aros dros 400 diwrnod. Roedd 59% o drigolion y sir wedi'u prisio allan o'r farchnad dai, a thros 10% o'r stoc tai yn ail-gartrefi bellach.
- Mai Gwynedd oedd y sir gyda'r nifer uchaf o ail-gartrefi a'r nifer uchaf o dai gwyliau, felly os nad ydym ni am wneud dim, pwy fydd yn mynd i'r afael â'r broblem yma?
- Bod rhai aelodau wedi awgrymu aros tan y flwyddyn nesaf cyn ystyried cynyddu'r Premiwm, ond nid oedd amser o blaid y bobl ifanc sy'n methu cael tŷ.
- Bod llawer gormod o bobl Gwynedd yn cael eu prisio allan o'r farchnad leol o fedru prynu cartrefi yn eu cynefinoedd eu hunain. Roedd rhaid ceisio unioni'r cam aruthrol yma, ac roedd y sefyllfa'n gwaethygu. Roedd angen gweithredu ar fyrder, a chredid bod yr argymhelliad i gynyddu'r Premiwm i 100% yn un pwysig, ac yn ymateb i'r argyfwng stoc tai lleol.
- Bod pawb yn cytuno bod tai gwag yn broblem aruthrol yn ein cymunedau ac na ellid creu na chynnal cymunedau bywiog hyfyw gyda thai gwag.

Mewn ymateb i gwestiynau gan aelodau unigol, eglurwyd:-

- Y cofnodwyd y risg o eiddo yn trosglwyddo o'r Dreth Gyngor i'r Dreth Fusnes yn yng Nghofrestr Risg yr Adran Gyllid gyda sgôr o 10, gyda'r tebygolrwydd uchaf. O ganlyniad, roedd camau ymateb yn ymddangos yng Nghynllun y Cyngor, a bwriedid parhau i roi pwysau ar y Llywodraeth i roi sylw i hyn.
- Bod mwyafrif y tai sy'n trosglwyddo yn aros yn fusnesau, a phrin oedd yr achosion oedd yn dod yn ôl i'r Dreth Ddomestig. Roedd y Gwasanaeth Trethi yn monitro sefyllfa'r eiddo yma, a phe credid nad oeddent yn fusnesau, gellid adrodd arnynt i'r Swyddfa Brisio. O dan y drefn bresennol, roedd yn rhaid i'r Prisiwr gael ei berswadio nad oedd yr eiddo ar gael i'w osod am 140 diwrnod y flwyddyn, nac wedi'i osod am 70 diwrnod y flwyddyn.
- Y bu'r Cyngor yn pwysu ar y Llywodraeth i newid y ddeddfwriaeth fel bod eiddo domestig yn aros yn y Dreth Gyngor, waeth beth oedd ei ddefnydd. Pe byddai'r Llywodraeth yn newid y ddeddfwriaeth yma, byddai hynny'n weithredol o'r dyddiad y deuai'r ddeddfwriaeth i rym, a byddai unrhyw un sydd wedi trosglwyddo i'r Dreth Fusnes yn flaenorol o'r dyddiad yna ymlaen yn dod yn ôl i'r Dreth Gyngor.
- Bod y Cynllun Tai Gwag, sy'n cael ei ariannu drwy'r Premiwm, yn darparu cymorth i ddod â thai yn ôl i ddefnydd. Roedd y cynllun yn rhedeg ers 2-3 blynedd, ac roedd wedi bod yn boblogaidd ac yn llwyddiannus, gyda'r buddsoddiad o dros £2m yn y flwyddyn ariannol ddiwethaf wedi dod ag 115 o dai gwag yn ôl i ddefnydd. Roedd

£4m ychwanegol wedi'i ddynodi yn y Cynllun Gweithredu Tai dros y 5 mlynedd nesaf er mwyn dod â 250 o dai gwag ychwanegol yn ôl i ddefnydd.

- Y byddai cynyddu'r Premiwm i 100% yn sicr o ddod ag arian ychwanegol i mewn i'r coffrau. Amcangyfrifid y byddai'r swm tua £3m, ond na ellid rhoi ateb pendant gan fod y symudiad o'r Dreth Ddomestig i'r Dreth Fusnes yn lleihau'r ffigur. Roedd y Cyngor yn cael eu digolledu drwy grant ychwanegol yn y flwyddyn ddilynol am Dreth Gyngor "sylfaenol" a gollir trwy'r trosglwyddiad, ond yn colli yn y flwyddyn gyfredol, yn ogystal ag unrhyw ôl-ddyddio gan y Prisiwr.

Galwyd am bleidlais gofrestrdig ar y gwelliant.

Yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn, cofnodwyd y bleidlais ganlynol ar y gwelliant:-

O blaid (17) Y Cynghorwyr:- Stephen Churchman, John Brynmor Hughes, Louise Hughes, R.Medwyn Hughes, Anne Lloyd Jones, Elwyn Jones, Eric Merfyn Jones, Keith Jones, Sion Wyn Jones, Eryl Jones-Williams, Beth Lawton, Dilwyn Lloyd, Dewi Owen, W.Roy Owen, Jason Parry, Mike Stevens a Hefin Underwood.

Yn erbyn (40) – Y Cynghorwyr:- Craig ab Iago, Steve Collings, R.Glyn Daniels, Anwen Davies, Elwyn Edwards, Alan Jones Evans, Aled Evans, Dylan Fernley, Peter Antony Garlick, Simon Glyn, Gareth Wyn Griffith, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Annwen Hughes, Judith Humphreys, Nia Jeffreys, Aeron M.Jones, Berwyn Parry Jones, Elin Walker Jones, Gareth Tudor Morris Jones, Huw Wyn Jones, Kevin Morris Jones, Cai Larsen, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan, Dafydd Owen, Edgar Owen, Rheinallt Puw, Peter Read, John Pughe Roberts, Mair Rowlands, Paul Rowlinson, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Catrin Wager, Cemlyn Williams, Eirwyn Williams, Elfed Williams, Gareth Williams a Gruffydd Williams.

Atal (0)

Nododd y Cadeirydd fod y gwelliant wedi colli.

Pleidleisiwyd ar y cynnig gwreiddiol, ac fe gariodd.

PENDERFYNWYD ar gyfer 2021/22, bod Cyngor Gwynedd yn:

- **Caniatáu DIM disgownt ar ail gartrefi dosbarth A, yn unol ag Adran 12 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.**
- **Caniatáu DIM disgownt ac yn CODI PREMIWM O 100% ar ail gartrefi dosbarth B, yn unol ag Adran 12B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.**
- **Caniatáu DIM disgownt i gartrefi sydd wedi bod yn wag am 6 mis neu fwy ac yn CODI PREMIWM O 100% ar gartrefi sydd wedi bod yn wag am 12 mis neu fwy, yn unol ag Adran 12A o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.**

9. ADOLYGIAD BLYNYDDOL – POLISI TAL Y CYNGOR 2021/22

Cyflwynodd Cadeirydd y Pwyllgor Penodi Prif Swyddogion adroddiad yn argymhell i'r Cyngor gymeradwyo argymhelliad y Pwyllgor Penodi Prif Swyddogion i fabwysiadu'r Datganiad Polisi Tâl ar gyfer 2020/21, yn cynnwys y penderfyniad i godi cyflog swydd y Swyddog Monitro yn syth i uchafswm o tua £70,000, gan nad yw cyflog presennol y swydd yn gystadleuol â swyddi sydd yn ymgymryd â'r cyfrifoldebau cyfatebol mewn awdurdodau lleol rhanbarthol eraill, a bod hynny yn cyflwyno risg sydd yn annerbyniol i weithrediad effeithiol y Cyngor.

Nododd aelod na chredai mai nawr oedd yr amser i godi cyflogau, gyda llawer o bobl y sir yn colli eu gwaith, heb siawns o gael gwaith arall.

PENDERFYNWYD cymeradwyo argymhelliad y Pwyllgor Penodi Prif Swyddogion i fabwysiadu'r Polisi Tâl ar gyfer 2021/22, yn cynnwys y penderfyniad i godi cyflog swydd y Swyddog Monitro yn syth i uchafswm o tua £70,000.

10. CYNLLUN CYNGOR GWYNEDD 2018-23 – ADOLYGIAD 2021/22

Cyflwynodd yr Arweinydd adroddiad yn gwahodd y Cyngor i fabwysiadu Cynllun y Cyngor 2018-23: Adolygiad 2021/22 er mwyn ei weithredu yn ystod 2021/22.

Diolchodd yr Arweinydd i bob aelod o staff y Cyngor am gyfrannu at yr ymateb i argyfwng y pandemig, drwy fod mor barod i addasu i ddulliau gwahanol o weithio, i newid gwaith ac i ymroi i ymateb ac i ddarparu gwasanaethau i drigolion Gwynedd. Nododd fod y cynghorau sir wedi ymateb yn arwrol ac yn effeithiol i'r clefyd, a bod y llywodraethau bellach yn sylweddoli pa mor hanfodol, a pha mor barod i weithredu, y mae awdurdodau lleol.

PENDERFYNWYD mabwysiadu Cynllun Cyngor Gwynedd 2018-2023: Adolygiad 2021/22 er mwyn ei weithredu yn ystod 2021/22.

11. CYLLIDEB 2021/22

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Cyllid:-

- Adroddiad yn argymhell cyllideb i'r Cyngor ei chymeradwyo ar gyfer 2021/22;
- Penderfyniad drafft y Dreth Cyngor yn seiliedig ar argymhelliad y Cabinet i'r Cyngor (ar sail cynnydd o 3.7%) ynghyd â thablau yn dangos lefel y Dreth Cyngor a'r cynnydd fesul cymuned.

Gan i'r Cyngor benderfynu codi Premiwm o 100% ar ail gartrefi a chartrefi sydd wedi bod yn wag am 12 mis neu fwy (dan eitem 8 uchod), gofynnodd y Pennaeth Cyllid i'r Cyngor gymeradwyo'r fersiwn Premiwm 100% o'r argymhelliad, fel y nodwyd yn yr adroddiad.

Atgoffwyd yr aelodau o rai o'r prif risgiau yn Atodiad 10 i'r adroddiad, a chadarnhaodd y Pennaeth Cyllid, wedi ystyried yr holl risgiau a'r camau lliniaru, ei fod o'r farn bod Cyllideb y Cyngor am 2021/22 yn gadarn, yn ddigonol, ac yn gyraeddadwy.

Yn ystod y drafodaeth, cefnogwyd y cynnig gan aelodau ar y sail:-

- Y byddai cynyddu'r Dreth Gyngor 3.7% yn galluogi i'r Cyngor osgoi'r risg o fethu ymateb i ofynion y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol newydd ar y sail na chafwyd adnoddau gan Lywodraeth Cymru i gwrdd â'r cynnydd mewn angen am ddarpariaeth statudol.
- Pe na fyddai'r Cyngor yn cynyddu'r Dreth Gyngor 3.7%, byddai'n rhaid torri ar y gwasanaethau i'r bobl sydd fwyaf o angen cymorth. Roedd gwaith aruthrol wedi digwydd dros y flwyddyn ddiwethaf i gefnogi busnesau yn sgil Cofid a Brexit, ac ni ddymunid gweld torri ar y Gwasanaeth Cefnogi Busnes.
- Er na ddymunid codi'r dreth, byddai canlyniadau peidio gwneud hynny yn waeth, ac yn bendant ni ddymunid gweld mwy o dorri ar wasanaethau.
- Bod cymorth ar gael gan y Cyngor i rai sy'n cael anhawster talu'r Dreth Gyngor.
- Na fyddai'n ddarbodus codi llai ar y dreth, yn y gobaith y bydd Llywodraeth Cymru yn darparu arian ychwanegol dros y misoedd nesaf.
- Y byddai cynnydd is na 3.7% yn y Dreth Gyngor yn golygu y byddai'r Gwasanaeth Plant a Chefnogi Teuluoedd mewn peryg' o roi plant mewn risg.
- Mai 3.7% yw'r cynnydd lleiaf y gellir ei osod i gadw'r gwasanaethau i fynd, heb sôn am eu datblygu.

Gwrthwynebwyd y cynnig gan aelodau eraill ar y sail:-

- Mai'r bobl hynny sydd ar gyflogau isel, ond fymryn uwchlaw'r lefel hawlio budd-daliadau sy'n dioddef fwyaf, a bod angen cynllun i helpu'r bobl hynny.
- Y byddai'n anodd iawn cynyddu'r Dreth Gyngor eleni, o ystyried bod busnesau wedi methu bod yn agored, pobl wedi colli eu gwaith a gweithwyr ar ffyrlo wedi colli 20% o'u hincwm.
- Os yw cynghorau am gael mwy o arian gan y Llywodraeth dros y misoedd i ddod, dylid ystyried cynnydd llai yn y Dreth.
- Bod y cynnydd o 3.7% yn frawychus o uchel, a rhwng y pandemig a'r llyfogydd a phopeth, y disgwyliad y byddai wedi bod yn agosach at 2.7% eleni.
- Y gallai'r Cyngor fod wedi arbed degau o filoedd petai wedi atal staff rhag mynd â cherbydau'r Cyngor adref, a bod angen edrych ble mae'r gwastraff a'i stopio.

Mewn ymateb i gwestiynau gan aelodau unigol, eglurwyd:-

- Ei bod yn gynamserol i ddweud beth fyddai effaith Cyllideb y Canghellor ar Wynedd. Roedd y swyddogion yn dadansoddi'r ffigurau ar hyn o bryd, ond roedd yn fwy anodd asesu'r ardrawiad gan fod yr arian yn dod i'r awdurdodau lleol trwy law Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, gellid bod yn eithaf ffyddiog y byddai'r Cyngor yn derbyn arian i gynorthwyo gydag ymhygliadau'r argyfwng Cofid.
- Bod rhai cynghorau yng Nghymru wedi penderfynu gosod llai o gynnydd ar eu Treth Gyngor yn sgil derbyn grantiau un tro. I raddau, credid bod y cynghorau hynny yn cymryd rhywfaint o risg, ac am wneud toriadau neu arbedion effeithlonwydd y flwyddyn nesaf er mwyn gallu parhau i gadw'r dreth ar fwy neu lai'r un lefel. Roedd Gwynedd wedi bod yn gyson yn codi'r Dreth fymryn islaw cyfartaledd Cymru yn flynyddol, ac yn ddibynnol ar ganlyniadau'r cytundeb cyflogau staff, ayb, roedd yn bosib, erbyn yr adeg yma'r flwyddyn nesaf, y byddai'r Cyngor mewn gwell sefyllfa i gael llai o gynnydd yn y Dreth Gyngor na'r cynghorau eraill hynny.
- Bod y Cyngor mewn trafodaethau gyda'r banciau ynglŷn â'r posibilrwydd o gyfraddau llog negyddol. Roedd yn debygol bod y Cyngor yn cael amddiffyniad o'r cytundebau cyfredol, ond pan ddeuai'r amser i ail-negodi cytundebau, roedd yn debygol y byddai yna fwy o gost.

PENDERFYNWYD

1. Cymeradwyo'r argymhellion a gyflwynwyd gan y Cabinet, sef:-

(a) Sefydlu cyllideb o £275,669,610 ar gyfer 2021/22 i'w ariannu drwy Grant Llywodraeth o £194,793,140 a £80,876,470 o incwm o'r Dreth Gyngor gyda chynnydd o 3.7%.

(b) Sefydlu rhaglen gyfalaf o £47,085,960 yn 2021/22 i'w ariannu o'r ffynonellau a nodir yn Atodiad 4 i'r adroddiad.

2. Nodi fod yr Aelod Cabinet dros Gyllid, drwy daflen benderfyniad dyddiedig 18 Tachwedd 2020, wedi cymeradwyo cyfrifiad y symiau a ganlyn ar gyfer y flwyddyn 2021/22 yn unol â'r rheoliadau a luniwyd dan Adran 33 (5) o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 ("Y Ddeddf"):-

(a) 51,885.56 yw'r swm a gyfrifwyd fel Sylfaen drethiannol Gwynedd yn unol â'r Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sylfaen y Dreth Gyngor) (Cymru) 1995 fel y'i diwygiwyd fel ei sylfaen Dreth Gyngor am y flwyddyn.

(b) Rhan o ardal y Cyngor – Sylfaen drethiannol Cymuned –

Aberdaron	542.74	Llanddeiniolen	1,832.32
Aberdyfi	980.22	Llandderfel	496.58

Abergwyngregyn	117.00	Llanegryn	157.54
Abermaw (Barmouth)	1,148.25	Llanelltyd	288.90
Arthog	617.37	Llanengan	2,105.34
Y Bala	771.50	Llanfair	311.58
Bangor	3,844.96	Llanfihangel y Pennant	223.75
Beddgelert	296.64	Llanfrothen	224.08
Betws Garmon	130.44	Llangelynnin	407.39
Bethesda	1,696.45	Llangywer	137.01
Bontnewydd	433.07	Llanllechid	336.00
Botwnnog	448.54	Llanllyfni	1,407.84
Brithdir	a		
Llanfachreth	426.50	Llannor	905.46
Bryncrug	325.38	Llanrug	1,127.82
Buan	224.84	Llanuwchllyn	304.53
Caernarfon	3,596.36	Llanwnda	789.27
Clynnog Fawr	446.26	Llanycil	198.76
Corris	296.99	Llanystumdwy	864.34
Criccieth	931.77	Maentwrog	283.93
Dolbenmaen	603.77	Mawddwy	346.60
Dolgellau	1,233.10	Nefyn	1,458.93
Dyffryn Ardudwy	831.65	Pennal	215.54
Y Felinheli	1,136.66	Penrhyndeudraeth	779.36
Ffestiniog	1,713.50	Pentir	1,260.20
Y Ganllwyd	86.79	Pistyll	259.32
Harlech	769.40	Porthmadog	2,016.47
Llanaelhaearn	449.24	Pwllheli	1,729.10
Llanbedr	336.30	Talsarnau	325.03
Llanbedrog	720.36	Trawsfynydd	499.20
Llanberis	768.82	Tudweiliog	457.21
Llandwrog	1,027.80	Tywyn	1,624.58
Llandygai	1,000.88	Waunfawr	558.03

sef y symiau a gyfrifwyd fel symiau Sylfaen y Dreth Gyngor ar gyfer y flwyddyn ar gyfer tai annedd yn y rhannau hynny o'i ardal lle bo un eitem arbennig neu fwy'n berthnasol.

3. Bod y symiau a ganlyn yn cael eu cyfrifo yn awr gan y Cyngor ar gyfer y flwyddyn 2021/22 yn unol ag Adrannau 32 i 36 o'r Ddeddf:-

- (a) £409,390,260 Sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn eu hamcangyfrif ar gyfer yr eitemau a nodwyd yn Adran 32(2)(a) i (e) o'r Ddeddf (gwariant gros).
- (b) £131,672,530 Sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn eu hamcangyfrif ar gyfer yr eitemau a nodwyd yn Adran 32(3)(a) i (c) o'r Ddeddf (incwm).
- (c) £277,717,730 Sef y swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng cyfanswm 3(a) uchod a chyfanswm 3(b) uchod, a gyfrifwyd gan y Cyngor, yn unol ag Adran 32(4) o'r Ddeddf, fel ei ofynion cyllideb ar gyfer y flwyddyn (cyllideb net).
- (ch) £194,297,483 Sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn amcangyfrif y byddant yn daladwy yn ystod y flwyddyn i'w gronfa ar gyfer cyfan o'r Dreth

Annomestig Genedlaethol a Grant Cynnal Refeniw, llai amcangyfrif o'r gost i'r Cyngor o ryddhad dewisol o'r dreth annomestig a ganiateir.

- (d) £1,532.26 Sef y swm yn 3(c) uchod llai'r swm yn 3(ch) uchod, y cyfan wedi ei rannu gan y swm a nodir yn 2(a) uchod, a gyfrifwyd gan y Cyngor yn unol ag Adran 33(1) o'r Ddeddf, sef swm sylfaenol ei Dreth Cyngor am y flwyddyn (treth Cyngor Gwynedd a threth gyfartalog cynghorau cymuned).
- (dd) £2,543,780 Sef cyfanswm yr holl eitemau arbennig y cyfeirir atynt yn Adran 34(1) o'r Ddeddf (praeseptau'r cynghorau cymuned).
- (e) £1,483.23 Sef y swm yn 3(d) uchod llai'r canlyniad a geir wrth rannu'r swm yn 3(dd) uchod â'r swm yn 2(a) uchod, a gyfrifwyd gan y Cyngor, yn unol ag Adran 34(2) fel swm sylfaenol ei Dreth Cyngor am y flwyddyn ar gyfer tai annedd yn y rhannau hynny o'i ardal lle nad oes unrhyw eitem arbennig yn berthnasol (Band D ar gyfer treth Cyngor Gwynedd yn unig).

(f) Ar gyfer rhannau o ardal y Cyngor –

Aberdaron	1,510.87	Llanddeiniolen	1,500.59
Aberdyfi	1,521.33	Llandderfel	1,501.35
Abergwyngregyn	1,508.87	Llanegryn	1,518.14
Abermaw (Barmouth)	1,535.48	Llanelltyd	1,509.19
Arthog	1,504.29	Llanengan	1,509.35
Y Bala	1,518.23	Llanfair	1,534.58
		Llanfihangel	y
Bangor	1,584.18	Pennant	1,534.74
Beddgelert	1,518.63	Llanfrothen	1,524.73
Betws Garmon	1,503.16	Llangelynnin	1,507.29
Bethesda	1,557.61	Llangywer	1,514.25
Bontnewydd	1,525.95	Llanllechid	1,529.21
Botwnnog	1,497.72	Llanllyfni	1,518.75
Brithdir	a		
Llanfachreth	1,511.37	Llannor	1,503.29
Bryncrug	1,522.75	Llanrug	1,536.43
Buan	1,499.91	Llanuwchllyn	1,529.20
Caernarfon	1,538.42	Llanwnda	1,519.77
Clynnog Fawr	1,523.57	Llanycil	1,503.35
Corris	1,514.65	Llanystumdwy	1,504.06
Criccieth	1,528.31	Maentwrog	1,504.54
Dolbenmaen	1,513.04	Mawddwy	1,510.64
Dolgellau	1,540.00	Nefyn	1,536.18
Dyffryn Ardudwy	1,543.35	Pennal	1,512.74
Y Felinheli	1,518.42	Penrhyndeudraeth	1,536.48
Ffestiniog	1,617.46	Pentir	1,526.87
Y Ganllwyd	1,517.80	Pistyll	1,529.50
Harlech	1,574.21	Porthmadog	1,514.27
Llanaelhaearn	1,538.88	Pwllheli	1,530.08
Llanbedr	1,527.83	Talsarnau	1,550.92

Llanbedrog	1,514.46	Trawsfynydd	1,523.29
Llanberis	1,524.85	Tudweiliog	1,500.73
Llandwrog	1,547.44	Tywyn	1,538.83
Llandygai	1,509.57	Waunfawr	1,504.73

sef y symiau a geir trwy ychwanegu symiau'r eitem neu eitemau arbennig sy'n berthnasol i dai annedd yn y rhannau hynny o ardal y Cyngor y cyfeiriwyd atynt uchod, at y swm a geir yn 3(e) uchod wedi'u rhannu ym mhob achos gan y swm yn 2(b) uchod, a gyfrifwyd gan y Cyngor yn unol ag Adran 34(3) o'r Ddeddf, fel symiau sylfaenol ei Dreth Gyngor am y flwyddyn ar gyfer tai annedd yn y rhannau hynny o'i ardal lle bo un eitem arbennig neu fwy'n berthnasol.

(ff) Ar gyfer rhannau o ardal y Cyngor, y ffigyrau a nodir yn Atodiad 1, sef y symiau a geir trwy luosi'r symiau yn 3(f) uchod â'r rhif sydd yn ôl y cyfrannau a nodir yn Adran 5 (1) o'r Ddeddf, yn berthnasol i dai annedd a restrir mewn band prisio arbennig wedi'i rannu â'r rhif sydd yn ôl y cyfrannau hynny'n berthnasol i dai a restrir ym mand prisio D, a gyfrifir gan y Cyngor, yn unol ag Adran 36(1) o'r Ddeddf, yn symiau sydd i'w hystyried ar gyfer y flwyddyn ar gyfer y categorïau o dai annedd a restrir yn y gwahanol fandiau prisio.

4. Nodi ar gyfer y flwyddyn 2021/22 fod Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru wedi nodi'r symiau a ganlyn mewn praesept a roddwyd i'r Cyngor, yn unol ag Adran 40 o'r Ddeddf ar gyfer pob un o'r categorïau o dai annedd a ddangosir isod:

Band A	Band B	Band C	Band D	Band E	Band F	Band G	Band H	Band I
203.70	237.65	271.60	305.55	373.45	441.35	509.25	611.10	712.95

5. Wedi pennu'r cyfanswm ym mhob achos o'r symiau 3(ff) a 4 uchod, bod y Cyngor, yn unol ag Adran 30(2) o'r Ddeddf trwy hyn, yn pennu'r symiau a nodir yn Atodiad 2 ar gyfer y Dreth Gyngor yn y flwyddyn 2021/22 ar gyfer pob categori o dai annedd a ddangosir yn yr Atodiad.

12. STRATEGAETH GYFALAF 2021/22 (YN CYNNWYS STRATEGAETHAU BUDDSODDI A BENTHYG)

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Cyllid adroddiad yn rhoi trosolwg lefel uchel ar y modd y mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgaredd rheolaeth trysorlys yn cyfrannu at ddarparu gwasanaethau cyhoeddus lleol. 'Roedd yr adroddiad hefyd yn rhoi trosolwg o sut y rheolir risgiau cysylltiedig, a'r goblygiadau i gynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.

Cadarnhaodd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu fod y pwyllgor wedi rhoi ystyriaeth briodol i'r mater yn dilyn cyflwyniad gan gwmni Arlingclose, Ymgynghorwyr Rheolaeth Trysorlys y Cyngor, a diolchodd i Arlingclose am eu hadroddiad calonogol.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad a chymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2021/22.

13. DEDDF LLYWODRAETH LEOL AC ETHOLIADAU (CYMRU) 2021

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Cefnogaeth Gorfforaethol adroddiad yn manylu ar ddarpariaethau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, ac yn argymhell gofyn i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gymeradwyo a monitro rhaglen waith ymateb i'r darpariaethau hynny.

Mewn ymateb i gwestiynau gan aelodau, eglurwyd:-

- Nad oedd y ddeddf yn effeithio ar y cyfnod cyn etholiad, ond ar gyfer Etholiad Senedd Cymru ym mis Mai, roedd y cyfnod yn cychwyn ar 22 Mawrth ac yn parhau tan ddiwrnod yr etholiad ar 6 Mai. Er y gallai hyn effeithio ar fusnes y Cyngor, oherwydd y gofyn i geisio peidio rhoi cyhoeddusrwydd i faterion gwleidyddol sensitif mewn cyfnod cyn etholiad, nid oedd yr effaith yn sylweddol fel arfer.
- Bod y ddeddf yn ffurfioli mewn ffordd newydd rôl arweinyddion grwpiau i fod yn atebol am ymddygiad eu haelodau. Ni olygai hynny dorri'r Cod, ond roedd yn rhoi lefel o gyfrifoldeb am ymddygiad ar arweinydd y grŵp. Ar hyn o bryd, nid oes fawr o arweiniad statudol o ran sut byddai hynny'n gweithio'n ymarferol, ond mae'n debygol y byddai cael trefn statudol yn nodi rôl clir i'r arweinydd petai mater yn codi o ran ymddygiad aelodau. Gallai hefyd, o bosib, fod yn gyfrwng i ddatrys y mater ac i roi cyd-destun mwy cadarn i'r disgwyl yma.
- Pan ddeuai'r trefniadau rhannu swyddi Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion i rym, byddai modd i fwy nag un person ymgymryd â'r rolau hyn. Eto, roedd angen gweld yr arweiniad o ran sut y byddai'r gyfundrefn yma'n gweithio'n ymarferol, ond roedd yn rhan o'r gofynion newydd o ran trefniadau democrataidd.

PENDERFYNWYD

1. Derbyn yr wybodaeth.

2. Gofyn i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gymeradwyo a monitro rhaglen waith ymateb i ddarpariaethau'r Ddeddf.

14. AIL-BENODI AELODAU ANNIBYNNOL I'R PWYLLGOR SAFONAU

Cyflwynodd y Swyddog Monitro adroddiad yn nodi fod tymor aelodaeth David Wareing, aelod annibynnol ar y Pwyllgor Safonau, yn dod i ben ar 4 Mawrth, 2021, ac yn argymhell i'r Cyngor ei ail-benodi i wasanaethu am dymor pellach o bedair blynedd.

Nododd aelod fod Mr Wareing yn aelod gweithgar iawn o'r pwyllgor.

PENDERFYNWYD ail benodi David Wareing fel aelod annibynnol o'r Pwyllgor Safonau i wasanaethu am dymor pellach o bedair blynedd.

15. CALENDR PWYLLGORAU 2021/22

Cyflwynodd y Pennaeth Gwasanaeth Democrataidd galendr ar gyfer dyddiadau cyfarfodydd y Cyngor ar gyfer 2021/22.

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r Calendr Pwyllgorau ar gyfer 2021/22.

16. RHYBUDD O GYNNIG

Cyflwynwyd y rhybudd o gynnig a ganlyn gan y Cyngorydd Elin Walker Jones o dan Adran 4.20 y Cyfansoddiad, ac fe'i eiliwyd:-

"Bod y Cyngor hwn:

a) yn credu bod y system fudd-daliadau gyfredol yn methu ein dinasyddion ac yn achosi caledi i lawer o gymunedau yng Ngwynedd;

b) yn nodi'r cysyniad o Incwm Sylfaenol Cyffredinol (UBI) lle mae dinasyddion yn derbyn swm heb fod yn seiliedig ar brofion modd gan y wladwriaeth i dalu costau byw sylfaenol, a delir i'r holl ddinasyddion yn unigol, waeth beth yw eu statws cyflogaeth, eu cyfoeth, neu statws priodasol;

c) yn credu bod angen profi UBI, gan fod gan UBI y potensial i fynd i'r afael â heriau allweddol megis adferiad ôl-bandemig, anghydraddoldeb, tlodi, cyflogaeth ansicr, a cholli cymuned trwy:

i) rhoi gweithlu mwy hyblyg i gyflogwyr wrth roi mwy o ryddid i weithwyr newid eu swydd;

ii) gwerthfawrogi gwaith di-dâl, megis gofalu am aelodau'r teulu a gwaith gwirfoddol;

iii) cael gwared ar effeithiau negyddol sancsiynau budd-daliadau ac amodoldeb;

iv) rhoi mwy o adnoddau cyfartal i bobl yn y teulu, y gweithle a'r gymdeithas.

ch) yn nodi gwaith Rhwydwaith Lab UBI wrth ddatblygu cynigion i beilota profi UBI;

d) yn credu na ddylid mesur llwyddiant peilot UBI yn unig yn ôl yr effaith ar y nifer sy'n manteisio ar waith â thâl, ond hefyd yr effaith ar gymunedau a'r hyn y mae'r bobl ynnddynt yn ei wneud, sut maen nhw'n teimlo, a sut maen nhw'n uniaethu ag eraill a'r amgylchedd o'u cwmpas;

dd) yn credu bod Gwynedd mewn sefyllfa ddelfrydol i dreialu UBI;

e) yn gofyn i'r Cabinet ymchwilio i'r ymrwymiad fyddai ei angen ac ystyried a ddylid gwirfoddoli i gydweithio gyda chyrff megis UBI Lab Cymru;

f) yn penderfynu anfon copi o'r Cynnig hwn at yr Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau, y Canghellor, arweinydd y Blaid yn y Llywodraeth, eu cymheiriaid ym mhob plaid wleidyddol wrthblaid yn y Senedd, Prif Weinidog Cymru ac at holl ASau Gwynedd."

Yn ystod y drafodaeth, cefnogwyd y cynnig gan aelodau ar y sail:-

- Bod UBI yn ddatrysiad real iawn i helpu pobl allan o dlodi a chynorthwyo'r economi, tra'n lleihau'r anghydraddoldeb amlwg o fewn ein cymdeithas, sydd wedi dyfnhau yn ystod argyfwng y pandemig.
- Bod UBI hefyd yn arf sy'n gallu cael gwared ar y stigma a'r straen ar bobl sy'n hawlio budd-daliadau, gan fod pawb yn derbyn yr un faint, a dylai pawb gael eu talu ddigon i ofalu amdanynt eu hunain, a'u teuluoedd, yn arbennig mewn cyfnod o argyfwng fel hwn.
- Er y cydnabyddid bod yna heriau a chwestiynau ynglŷn ag incwm sylfaenol, bod nifer o wahanol fodolau i ddod â hyn yn ei flaen, a nifer ohonynt yn cael eu treialu mewn gwahanol lefydd.
- Bod yr achos dros dreialu UBI wedi'i gryfhau yn ystod cyfnod y pandemig, ac er bod yna lawer o gynlluniau i helpu pobl yn ariannol, roedd llawer o bobl hunangyflogedig a busnesau newydd wedi disgyn drwy'r rhwyd.
- Bod Gwynedd y math o ardal fyddai'n gweddu'n dda i dreialu UBI, gyda nifer uchel o bobl sy'n hunangyflogedig a gweithwyr tymhorol.
- Bod llawer o economegwyr yn cefnogi'r cysyniad o UBI, ac nad yw, o reidrwydd, yn arwain at chwyddiant, os yw'n cael ei ariannu gan godiad yn y trethi, gyda'r bobl fwyaf cyfoethog yn talu mwy.
- Ei bod yn bwysig gosod lefel cyflog sylfaenol ar y lefel briodol gan y byddai lefel rhy uchel yn anodd i'w ariannu, a lefel rhy isel yn cael ychydig iawn o effaith.
- Bod UBI yn symleiddio'r system fudd-daliadau.
- Nad oedd rhai pobl yn hawlio'r budd-daliadau mae ganddynt hawl iddynt ar hyn o bryd, e.e. pensynwyr ddim yn hawlio'r credyd pensiwn.
- Bod rhaid cydnabod na allai UBI ddisodli'r angen am fudd-daliadau yn llwyr, a gan fod angen i'r system fod yn ddigon hyblyg i gynnwys hynny, roedd yn tanlinellu'r angen i beilota gyda gwahanol fodolau drwy'r byd.
- Bod UBI yn rhoi cyfle, yn enwedig i bobl ifanc, fentro a datblygu eu dawn mewn gwahanol feysydd, megis cerddoriaeth a'r celfyddydau.
- Bod UBI yn galluogi i bobl ofalu am aelodau o'r teulu heb orfod mynd allan i gael gwaith.

Gwrthwynebwyd y cynnig gan aelod ar y sail y byddai rhoi incwm sylfaenol i bawb yn arwain at gynnydd sylweddol mewn chwyddiant, ac yn chwalu'r economi, ac erfyniodd ar bawb i gymryd hyn o ddifri' a darllen y ffeithiau.

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r cynnig, sef bod y Cyngor hwn:

- a) yn credu bod y system fudd-daliadau gyfredol yn methu ein dinasyddion ac yn achosi caledi i lawer o gymunedau yng Ngwynedd;
- b) yn nodi'r cysyniad o Incwm Sylfaenol Cyffredinol (UBI) lle mae dinasyddion yn derbyn swm heb fod yn seiliedig ar brofion modd gan y wladwriaeth i dalu costau byw sylfaenol, a delir i'r holl ddinasyddion yn unigol, waeth beth yw eu statws cyflogaeth, eu cyfoeth, neu statws priodasol;
- c) yn credu bod angen profi UBI, gan fod gan UBI y potensial i fynd i'r afael â heriau allweddol megis adferiad ôl-bandemig, anghydraddoldeb, tloedi, cyflogaeth ansicr, a cholli cymuned trwy:
 - i) rhoi gweithlu mwy hyblyg i gyflogwyr wrth roi mwy o ryddid i weithwyr newid eu swydd;
 - ii) gwerthfawrogi gwaith di-dâl, megis gofalu am aelodau'r teulu a gwaith gwirfoddol;
 - iii) cael gwared ar effeithiau negyddol sancsiynau budd-daliadau ac amodoldeb;
 - iv) rhoi mwy o adnoddau cyfartal i bobl yn y teulu, y gweithle a'r gymdeithas.
- ch) yn nodi gwaith Rhwydwaith Lab UBI wrth ddatblygu cynigion i beilota profi UBI;
- d) yn credu na ddylid mesur llwyddiant peilot UBI yn unig yn ôl yr effaith ar y nifer sy'n manteisio ar waith â thâl, ond hefyd yr effaith ar gymunedau a'r hyn y mae'r bobl ynnddynt yn ei wneud, sut maen nhw'n teimlo, a sut maen nhw'n uniaethu ag eraill a'r amgylchedd o'u cwmpas;
- dd) yn credu bod Gwynedd mewn sefyllfa ddelfrydol i dreialu UBI;
- e) yn gofyn i'r Cabinet ymchwilio i'r ymrwymiad fyddai ei angen ac ystyried a ddylid gwirfoddoli i gydweithio gyda chyrff megis UBI Lab Cymru;
- f) yn penderfynu anfon copi o'r Cynnig hwn at yr Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau, y Canghellor, arweinydd y Blaid yn y Llywodraeth, eu cymheiriaid ym mhob plaid wleidyddol wrthblaid yn y Senedd, Prif Weinidog Cymru ac at holl ASau Gwynedd.

17. YMATEBION I RYBUDDION O GYNNIG BLAENOROL

(A) YMATEB I RYBUDD O GYNNIG Y CYNGHORYDD GRUFFYDD WILLIAMS

Cyflwynwyd, er gwybodaeth – llythyr gan Lywodraeth Cymru mewn ymateb i rybudd o gynnig y Cyngorydd Gruffydd Williams i gyfarfod 1 Hydref, 2020 ynglŷn â defnyddio'r system gynllunio i reoli'r niferoedd o ail-gartrefi yng Nghymru.

(B) YMATEBION I RYBUDD O GYNNIG Y CYNGHORYDD PAUL ROWLINSON

Cyflwynwyd, er gwybodaeth – llythyrau gan Lywodraeth Cymru a'r Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Diwydiannol mewn ymateb i rybudd o gynnig y Cyngorydd Paul Rowlinson i gyfarfod 3 Rhagfyr, 2020 ynglŷn â rheoli tân gwyllt.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00 y.h. a daeth i ben am 5.50 y.h.

CADEIRYDD